

ABONAMENTUL.

Un an . . . 40 Lei
 1/2 an . . . 20 Lei
 1/4 an . . . 10 Lei
 Un nr. . . 1 Leu

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

INSERTIUNI

Un șir garmond:
 odată Lei 1.50 a doua
 și a treia oară Lei 1.—

Manuscrise sunt a se
 trimite la Redacția
 „UNIRII“ Blaj.

Către cetitori.

Zilele de însemnătate epocală, prin cari trece biserica românească unită și problemele vitale, ce stau în fața neamului nostru, pun înaintea opiniei publice chestiuni foarte importante, și, în acelaș timp foarte grele, a căror soluționare ne interesează în gradul cel mai înalt. Felul, cum aceste vor fi soluționate, nu ne este de loc indiferent, și de aceea socotim a fi cu totul inadmisibil, ca să nu căutăm a le îndruma spre o deslegare mulțumitoare prin o temeinică orientare asupra lor și prin precizarea punctului nostru de vedere.

Desfăcută pentru totdeauna din cătușele, cari, în cele dintâiu două veacuri, au stânjenit atât de mult puterea ei de muncă, biserica noastră trebuie să-și croiască un drum nou în mijlocul Țării Românești. Pe lângă misiunea ei divină de a mântui sufletele, ei îi revine sarcina de a colabora la așezarea țării pe temelii dreptății, făcându-i-se dreptate și ei înseși, în schimbul muncii desfășurate și al jertfelor fără păreche în toată istoria Românilor. Un alt rol, asupra căruia oamenii s'au oprit prea puțin, e de a reprezenta în fața popoarelor culte din Apus, pe zi ce merge tot mai creștine, credința adevărată, care răspândește cultură și crează neconținut opere monumentale.

Rupând lanțurile pravoslaviei slavone, de când a alergat la sânul cald al Romei, în ea a început să lucreze virtutea romană, o minte clară și o voință îndrăzneată. Nimeni n'a făcut atâta bine poporului românesc, ca această biserică, grație altoirii în suflet a nobilei mlădițe, ce ne-a încopciat cu Roma sfântului Petru. În urma acestei altoiri providențiale, pe plaiurile nenorocitului Ardeal au răsărit numai decât legionarii Daciei fericite, și până când în 1600 de ani, noi nu avem decât vreo câteva figuri strălucite, prin unirea cu Roma, în scurtă vreme, a fost redeșteptat, dintr'un somn cu adevărat de moarte, întreg neamul. Figurile luminoase, prin cari s'a săvârșit această redeșteptare, pornită din concepția Blajului, ne dau o întreagă pleiadă.

Ar fi un păcat în contra lui Dumnezeu și a poporului românesc, dacă s'ar lăsa nebagată în seamă și neexploată această forță, astăzi, când e vorba să punem la temelii Țării o cultură sănătoasă și un adevărat patriotism. Dar ar fi o crimă, dacă accia cari cunoaștem forțele ei și suntem pătrunși de dreptul și puterea ei de viață, nu am căuta să punem cât mai mult în evidență aceste calități și nu am căuta să o apărăm împotriva dușmanilor ei de orice natură.

Animați de aceste sentimente și dornici a contribui, după puteri, la exploatarea bogățiilor de lumină și cinste, cari sunt caracteristica Sfintei Uniri, subsemnații ne-am adunat într'un mănunchiu, strâns legați prin credință și patriotism. Jaluzi chiar de cel mai mic lucru, ce constituie patrimoniul bisericii noastre, ne vom pune la contribuție toate forțele, pentru ca biserica și neamul, în serviciul cărora stăm, să câștige cât mai mult pe urma străduințelor noastre.

Când luăm în mână steagul „Unirii“, al cărei trecut e dovada interesului ce-l poartă oamenii noștri față de programul ei, nu ne îndoim de sprijinul moral și material al celor ce cred cu tărie, că viitorul acestui neam nu se poate asigura, decât călcând pe căile sigure ale unei credințe potrivite cu sufletul nostru latin.

Pornim la lucru cu gând curat, de aceea zicem: Doamne, ajută!

Dr. Ioan Bălan,
canonic.

Dr. Victor Macaveiu,
canonic.

Dr. Izidor Marcu,
canonic.

Ioan Moldovan,
profesor.

Augustin Popa,
profesor.

Ștefan Roșianu,
profesor.

Dr. Alexandru Rusu,
profesor.

Dr. Augustin Tătar,
profesor.

Sinoadele eparhiale.

(=) Intreagă provincia noastră bisericească muncește din greu în vederea sinoadelor eparhiale, hotărîte de conferența episcopescă din primele zile ale lui Martie.

Dela Oradea-mare, Gherla și Lugoj s'au trimis deja ordinele de convocare, iar Blajul încă le va trimite în timpul cel mai scurt. Cuvântul e dat și lozinca e bună. Un cât mai des și mai intim contact a centrului cu clerul din afară este nu numai un postulat al vremilor democratice în cari trăim, dar și cea mai sigură garanță pentru o activitate rodnică și folositoare în via Domnului.

Biserica lui Hristos a înțeles lucrul acesta din cele mai vechi timpuri și dacă în vremea din urmă i-se dă și la noi importanța cuvenită, dovadă, că începem a ne desbăra tot mai mult de formele rigide în cari a încremenit pravoslavia răsăriteană, însușindu-ne viața organismului viu, care păstrându-și neștirbit caracterul imprimat de Mântuitorul lumii, nu pierde nici când atingerea necesară cu lumea din juru-i.

Lunile Maiu și Iunie, pe când sunt convocate aceste sinoade vor fi pentru biserica noastră eeeace sunt deprinderile sufletesti pentru suflete individuale: o privire asupra trecutului și o strângere a rândurilor pentru munca viitoare ce ne așteaptă.

*

Problemele ce vor fi puse în discuție sunt problemele dela ordinea zilei. Imprejurările schimbate între cari am ajuns prin întregirea providențială a neamului, au schimbat în mod firesc și cadrele în cari se desfășură viața bisericii noastre.

Ușurându-se nespus într'o parte prin ridicarea zăgazurilor ce-i stânjeneau în trecut libertatea mișcării, începe a fi molestată în timpul din urmă în alte direcții, prin porniri isvorite din acelaș temei, dar ale căror lovituri le vom simți mult mai cumplit, pentru că ne vin dela . . . frați. Se pare deci, că pentru noi cuvântul Domnului: „In lume scârbe veți avea“ va continua să fie un perpetuu memento a faptului că-I aparținem, și în aceeași vreme o continuă asigurare, că trebuie să le privim pe toate cu deplină încredere în sprijinul atotputernic al Celui ce-a spus cuvintele: „Indrăzniți, eu am biruit lumea!“

Câteva din problemele ce se agită au fost puse direct, prin ordine arhieresti, în discuția sinoadelor protopopești, pentru ca astfel să se poată avea asupra lor avizul nemijlocit al întregului cler. Chestiunea asigurării viitoare generații de clerici, ca și aceea a îngrijirii părintești de toate sufletele fiilor noștri cu un număr de preoți mult redus față de trecut, sunt chestiuni de cea mai mare greutate. La aparență de natură administrativă, ele au un fond eminamente sufletesc, întrucât

dela soluționarea lor norocoasă atârnă în bună parte viitorul bisericii noastre.

Partea sufletească a acestei biserici va trebui însă neapărat să primeze în discuțiile sinodale și prin ridicarea altor probleme, de acele, cari tind mai direct la întărirea spiritului religios și bisericesc. Problema învățământului religios pentru tinerime, aceea a amvoanelor, cari nu mai pot rămânea mute nici în cele mai infundate bisericești de munte, chestiunea feluritelor reuniuni de pietate și de promovare a moralității, misiunile pentru popor, combaterea adventismului sau poezțiilor și — nu în ultimul loc! — consolidarea unirii noastre cu Roma papală: sunt momente, fără discutarea cărora sufletul bisericii noastre va continua să aibă rane pentru vindecarea cărora doctorii n'au căutat să afle leacul.

O altă chestiune nu mai puțin importantă și în același timp foarte actuală este aceea a școlilor noastre confesionale. O cunoaștem cu toții. Învățătorimea noastră, crescută cu atâtea jertfe și cu deosebită grijă din partea bisericii se pregătește a părăsi în mare parte școlile ei de pe sate. Atmosfera ce stăpânește în cercurile politice ori mai corect guvernamentale pare a fi ostilă acestui soi de focare culturale, intenționând a îndruma mișcarea învățământului de toate categoriile spre tipul școlii de stat. De aici deosebirea ce intenționat se face în aranjarea situației materiale a corpului didactic confesional, cel mai puternic și îndrăsnim a spune singurul motiv pentru care acest corp tinde a rupe legăturile cu biserica-mamă, care l-a crescut. Biserica ține însă la dreptul ei de-a păstra neștirbit întreg patrimoniul rămas din vremuri de urgie și cum în mintea noastră nu poate să intre gândul, că — școlile din Blaj să nu fie ale Blajului... stăm poate în preajma unui război cultural, care, după cea mai adâncă a noastră convingere, nu e timpul de-a fi provocat acum.

Iată chestiuni și probleme puse, cari se impun ori cari trebuiesc puse la ordinea zilei

în sinoadele eparhiale ce se vor ținea în această primăvară.

Caracterul românesc al sufletului nostru va fi îngrijit pe viitor și pentru totdeauna din partea statului nostru național, și astfel biserica nu mai are acest rol în sensul de până acum. Menirea ei viitoare, care tot mai mult va trebui să se evidențieze este de-a îngriji de lăturea religioasă a acestui suflet. Cultura sufletească, prin care singur ne putem înscrie în șirul națiunilor, cari dau tributul lor la progresul omenirii, răzima în primul rând pe aceste două columnne: religione și naționalitate.

Fie, că părinții sinodali să se pătrundă cât mai mult de rolul ce revine de acum bisericii noastre, și să lucreze neconținut pentru ca acest rol să fie susținut cu inimă de adevărat preot al legii lui Hristos.

Prin aceasta vom contribui în chipul cel mai efectiv la consolidarea scumpei noastre patrii.

Episcopia ortodoxă dela Cluj. În zilele din urmă ministrul cultelor a prezentat în Senat proiectul de lege referitor la înființarea noii episcopii ortodoxe dela Cluj. Telegrame mai noue ne vestesc chiar, că Senatul ar fi și votat deja acest proiect. Rămâne deci ca asupra lui să se mai pronunțe și Camera, pentru ca parohiile rupte din teritoriul arhidiecezei de Sibiu să fie definitiv constituite într-o dieceză a parte.

Inițiativa acestei noi eparhii se datorește fără îndoială, cercurilor bisericești ortodoxe. Statul a venit doar cu aprobarea unei mișcări și unei organizații, care din punct de vedere românesc prezintă toate laturile unei chestiuni ce merită a fi sprijinită. În ce privește cercurile bisericești cari au pornit această mișcare, este indiscutabil, că au avut în vedere și lăturea românească a chestiunii, dar iarăși nime nu va putea să nu vadă într'ansa și lăturea confesională. Așa se explică pentru ce noua eparhie nu se prezintă ca ceva cu totul nou, ci ca o reînființare a vechii ori mai bine zis vechilor

episcopii a Vadului și Feleacului, un punct de vedere pe care acceptându-l guvernul pare a fi voit să se pună la adăpost față de mișcarea bisericii noastre, care încă dorește o episcopie la Cluj, fără ca poate guvernul să intre în aceste intențiuni. Biserica ortodoxă cel puțin sigur, că nu ar vedea bucuros la Cluj o eparhie unită.

Dar Clujul românesc este unit, fiindcă ortodoxii au fost și mai sunt și astăzi în mare minoritate față de uniți. Unit este și Vadul și Feleacul, a căror episcopie urma să fie desgropată și reînviată. Jurul întreg al Clujului este o masă compactă de credincioși ai bisericii noastre, pentru cari noua episcopie va putea fi socotită ca o sfidare...

Noi nu o privim ca atare. Și dacă totuși am ținut să fixăm aceste momente, am făcut-o pentru ca cercurile bisericești ortodoxe să înțeleagă, că n'au nici un drept să se supere dacă biserica noastră va găsi și ea de bine să înființeze episcopii noue. Va căuta și ea, dacă guvernul va dori-o, să reînvieze vechi nume istorice, și va putea face aceasta fără nici-o greutate. Iar în ce privește numărul credincioșilor ce va avea în noile eparhii nu va trebui să recurgem numai decât la o asemănare a lor cu eparhia mitropolitului-primat Cristea, ci va ajunge dacă o vom pune alătura de eparhia cea nouă a Clujului.

... Așa sperăm să ne putem înțelege.

Revistă bisericească.

Din prilejul înaltei distincții papale de care s'a învrednicit p. episcop al Lugojului, **II. Sa Dr. Valeriu Traian Frențiu**, dragostea clerului și credincioșilor săi a aranjat în 27 Martie c. un frumos festival în onoarea distinsului prelat. În discursuri potrivite s'au arătat vredniciile p. episcop (II. Sa vicarul Boroș, protopopul Dăianu dela Cluj, și directorul Bârlea) iar o conferință a p. secretar Marienescu a relevat rolul bisericii în istoria

Peste lume...

De Toma Cocișiu.

(Continuare și fine).

O jale mare s'a lăsat peste casa lui Toader Stoica. Biata Ileana nu mai știa de unde să înceapă un lucru și unde să-l gate. „Lasă să se pustiască toate — își zicea —, nu mai vine. E mort, altfel cum?” Copiii erau goli, le trebuia multe haine, și n'avea ce face, trebuia să vândă ce avea mai de preț la casă, că era o scumpete nemaipomenită. Se întinse o lipsă mare de bucate în țară, că veniau mueri dela mari depărțări după o felderă două de cucuruz. O biată muere din Munții Bihorului a căpătat 3 feldere, le-a luat în spate, se grăbia la tren, drumul lung, a ajuns, dar când a lăsat sacul de pe umăr și-a dat și ea sfârșitul jeluindu-și copiii, cari cereau de mâncare și ea nu avea de unde să-le dea, și nu era nimeni s'o cunoască să-i scrie nenorocirea bărbatului pe câmpul de război. Asta au văzut-o oamenii cu ochii nu e numai așa o scornitură din povești.

Ileana era și ea îngrijată, că avea să sature multe guri. Cu gânduri, cu griji de ale căsii i-a mai ieșit Toader din minte, dar când se așeza acasă pe o zi, pe două, când se vedea singură o lovea mila de copii și jalea de bărbat și-i da lacrimile. Copiii se adunau în jurul mamei, se uitau la ea tăcuți, mirați. Cei mici se alipeau de ea, cei mari veneau și ei mai aproape. Ileana cum îi vedea așa blânzi și cum i-i se rupea inima de jale și o zi întreagă tot bocea.

Așa erau și zilele, posomorâte ca inima ei. Se apropiau zilele babelor. Vântul se repezia în paiele dela șură și le spulbera prin curte,

șuera a pustiu pe horn și trântea porțița dela uliță. Nori grei pe sus întunecau soarele, umbrele treceau pela ferești, Ileana se înfiora și sta din țesut. Își răzima coatele pe sul, lăsa să-i cadă suveica pe zimți și gândul îi fugea departe, departe, nici ea nu știe unde, dar Toader îi venia deseori în minte. Ca trezită din somn se oblia din spete și-și vedea de lucru.

Trecuseră ce-i patruzeci de sfinți, se făcuse o vreme de aur. Pământul s'a sbicit de umezială, un soare călduț desfăta lumea și arunca cât colo încălțăminte copiii, cari aveau, că era lucru mare să ai încălțăminte bună în picioare. Când se învăluia ziua cu noaptea, o umbră a trecut pela fereasta din spre curte și se auziră pași prin tindă.

— Bună sara — zice streinul, o cătană în haine sure.

— Mulțumim Dumitale — om bun — răspunde Ileana.

— Aici șade Toader Stoica? — întreabă streinul.

— Aici e casa lui, da el cine știe unde șade — îi spune Ileana.

— N'ai face bine, leliță, să mă lași în sălaș până dimineață. Am înopțat pe drum și până'n Borcești e cam departe. Am fost pretini cu bărbatul dumitale și încă ce pretini, frați de cruce și mi-a zis că să nu fac să nu mă bag pela casa lui când voi trece pe aici — zice streinul și Ileana asculta cu luare aminte.

— Șezi la noi, dacă te-a adus Dumnezeu — și-i făcu loc pe lavită.

— De unde vii Dta acum, doar nu vii chiar dela Toader, păcatele mele? — întreabă iute Ileana.

— Viu din Viena, dela spital. De Toader m'am despărțit cam de multisor — zice streinul.

— Nu știu ce-i, da nu scrie nimic, și-am

făcut tot ce-am știut eu numai să știu ceva despre el, da par'că l-a înghițit pământul — spune Ileana.

Copiii stau tăcuți, nemișcați, care pe unde l-a apucat, dar după ce s'a dat mama în vorbă cu streinul, au prins inimă și vin și ei mai aproape. Ileana umblă să aprindă opaițul, ca în vremile bătrâne. Petroleu nu se găsește nici de leac.

— Da Dumniata ai copii — întreabă Ileana.

— Cinci — răspunde streinul.

— Cași noi — zice Ileana.

— Și cum îți zic Dumitale în Borcești? — întreabă mai încolo Ileana.

— Ion al lui Ureche, da mă chiamă Ion Borcea, — spune streinul.

— Zici, că l-ai cunoscut pe Toader? întreabă ea.

— Ca pe tata. Era un om cu mustața groasă, neagră, și puțin cam stricat de vărsat — răspunde streinul Ion.

Tăcură toți o clipă, un glas înțâgloiat de clopot chema lumea la denie.

— Clopot mare n'ați avut? — întreabă Ion.

— Ba am avut, da ni l-a dus cătanele să facă gloanțe din el — spune ea.

Și iar tăcură toți. Focul pălpăia în sobă. Ileana se învărtea de ici colo, umblând în dăra cinii.

— Când te-ai despărțit de Toader — întreabă ea.

— De mult, de multă vreme. Eu am umblat multă lume de când ne-am despărțit. Și de atunci numai știu de el nimic — zice Ion.

Ileana așterne masa, copiii se așază fiștecare la locul lui. Ion șade în locul tatii. Mama în picioare cu spatele cătră foc. Cei mici împreună mânuțele frumos și zic toți deodată „Tatăl nostru”. Ce-i mari șopteso și ei rugăciunea.

omenimii, făcând astfel legătura dintre vrednicia bisericii și a celor, cari îi slujesc. — Prin participarea tuturor autorităților manifestarea de simpatie a luat chiar caracterul unui act oficial de stat.

— Cinstirea fiilor este cinstirea mamei. De aceea ne bucurăm din inimă de această serbare.

Tratatul de concordat între România și Sf. Scaun sunt văzute cu ochi răi de Unguri, cari caută, în toate părțile, să facă o atmosferă neplăcută în jurul nostru. Ei îndeamnă pe Sfântul Părinte să nu aibă prea multă încredere „în surâsul frumos și în asigurările date de guvernul român, căci acesta socotește biserica, numai ca o societate rituală, menită să săvârșească sfintele slujbe, iar nu ca o biserică învățătoare, a cărei menire e vestirea legii lui Dumnezeu, chiar și față cu puterea Statului“.

Episcopii români uniți sunt atacați uneori foarte violent pentru că depun atâtea stăruințe în favorul concordatului. — Continue numai propaganda de până aici în contra acestei înțelegeri, și atunci va vedea Statul, care prin gura guvernului a accentuat necesitatea concordatului pentru Țară, când îl va avea!

Procedând la constatarea virtuților eroice ale iezuitului Robert Bellarmin, *Sfântul Părinte* a spus niște vorbe frumoase, pe care le reținem: „Mirenii nu pot să stea în serviciul propagandei catolice, și în special în combaterea greșelilor opuse ei, decât dacă au cunoștințe solide despre învățătura de credință, baza, pe care se razimă, cuprinsul și aplicarea ei. Intocmai ca și preoții, mirenii sunt datori să apere credința împlinind și ei poruncile bisericii, ca să nu se poată spune despre ei, că faptele nu se potrivesc cu vorbele“.

La 7 Martie, Sfântul Părinte a creat șase *cardinali noi*. Au obținut purpura: Dr.

Francisc *Ragonesi*, nuntial din Madrid, un foarte dibaciu diplomat, în același timp iubit și de guvernul spaniol, care s'a rugat de Papa în mai multe rânduri, să nu-l iea dela ei; Dr. Mihail *Faulhaber*, pe vremuri distins profesor de exegeza Testamentului Nou la Strasbourg, iar azi un foarte energic vlădică la München; Dionizie *Dougherty*, episcopul Philadelphiei în Statele unite, care, în urma unei priceperi rare în cele administrative, a fost așezat întotdeauna unde era mai greu; doi spanioli Bennloc y *Vivó* și Francisc Vidal y *Berraquer*; Dr. Carol *Schulte*, care în vremea războiului adunase o mulțime de preoți francezi ce fuseseră prinși, fiind soldați, și i-a așezat în seminarul său, unde ei puteau avea o întreținere mai bună decât în lagăre, puteau să slujască zilnic sfânta liturghie și să studieze. Tot el înființase și un birou internațional pentru căutarea prizonierilor. În vremea aceea era la Paderborn, azi e la Köln.

Primul episcop al noii eparhii ortodoxe din Oradea-Mare *Roman Ciorogariu* a fost sfințit la București, în ziua de 26 Martie. Investirea solemnă s'a făcut din partea M. S. Regelui cu două zile în urmă, deodată cu investirea episcopului *Iosif Bădescu* al Caransebeșului și a arhiepiscopului *Gurie* dela Chișinău.

Marele colegiu electoral a complinit în ședința sa din 30 Martie *scaunele episcopiești* ortodoxe de *Râmnic-Vâlcea* și *Argeș*. La Vâlcea s'a ales arhierul Bartolomeu Stănescu Băcăonul, iar la Argeș Visarion Puiu.

Comisiunea aleasă de Constituanta bisericească pentru întocmirea unui ante-proiect de lege privitor la *organizarea bisericii autocefale ortodoxe române* și-a terminat lucrările.

Anteproiectul va fi supus Sinodului, care, după ce va introduce modificările cerute de organele autorizate ale bisericii din ținuturile

alipite va fi depus pe birourile Corpurilor Legiuitoare.

Regele *Danemarcei*, împreună cu soția sa, a făcut o vizită oficială Sfântului Părinte. Țara lui, care n'are nici măcar 3 milioane de oameni, numără vre-o 10 mii de catolici. A ținut să-și exprime admirația sa față de tatăl creștinătății. Plecarea a fost de lângă mormântul unui antecesor, Sfântul Knut, ale cărui moaște se păstrează în piserica Santa Maria Transpontina.

Săptămâna politică.

Interne.

Sesiunea parlamentară s'a prelungit prin decret regal până în 28 Aprilie c.

Reforma agrară pentru vechiul regat a fost votată din partea Senatului. Membrii opoziției naționale au votat împotriva, pe motiv, că socotesc actualele camere de constituante și pentru că amendamentele propuse de ei în spiritul proiectului Mihalache nu au fost considerate din partea majorității. Proiectul de lege este deja depus pe biroul camerei, care deocamdată se ocupă de el în secțiuni.

Interpelarea deputatului Virgil Madgearu în *cauza bonurilor de tezaur* acordate din partea ministrului de interne «escrocului» Schuller și moțiunea de neîncredere ridicată de federație împotriva acestui ministru a agravat situația politică în mare măsură. Majoritatea a ținut să expulzeze din parlament, pe anumită vreme, pe 4 deputați din opoziția națională și fiindcă federația socotind această măsură ca ilegală, s'a solidarizat cu aceștia, a hotărât să nu mai participe la lucrările camerei până când nu se va revoca pedeapsa dictată. Majoritatea n'a revenit;

Când să-și împreune mâinile Ileana a băgat de seamă, că Ion n'are o mână. — Vai, sărace Ioane, unde ți-e mâna — îl întreabă ea spăimântată, dându-se puțin înapoi și încrucișându-și mâinile pe piept.

Ion tot liniștit îi spune: — Unde e nu știu, dar mi-a sburat-o un glonț de tun și n'am avut vreme să mi-o caut. Și de o găseam ce aveam să fac. — O, Doamne, Doamne — oftă Ileana și și-a lăsat lingura în blid. Nu mai putea înghiți mâncarea.

După cină Ion a întrebat de datorie, plătită-i, că de multe ori îi spunea Toader de datoria lui la bancă. A mai spus câte ceva din bătaie, cum se spăimântau oamenii pe acolo, cum acățau icoane sfinte afară pe pereți.

Ileana i-a așternut pe fața cășii, și Ion obosit de drum a adormit îndată.

Dimineața i-s'a deslegat limba lui Ion.

— Leliță Ileană, e drept, că eu viu acum din spital din Viena, dar viu și de mai departe. De peste lume, tocmai dela Toader. Nu plânge, nu te întrista. Decât să-l fi văzut pe Toader, ca și cum am văzut eu pe unii în Viena, fără mâni fără picioare, de le da alții de mâncare și-i ducea în căruță, mai bine e așa. Vieța omului ca un fir de tort. Odată se încălcește și se rupe, așa zicea bietul Toader până și mai putea trage sufletul.

Ne-a prins Rusu pe amândoi deodată și ne-a trimis în Siberia. Acolo e aceea, peste lume. Eu cu mâna ruptă, el pușcat într'un picior. Se închegase sângele negru pe ranele proaspete. El s'a vindecat mai curând ca mine, dar avea ceva înlăuntru, că de durut nu simțea nimic, dar tușa, din roșu s'a făcut galben la față și slăbea din zi în zi. El și-o ținea din răceală, că în iarnă degerase odată așa de tare, de-i cădea carneade pe degetele dela mâni și dela picioare. Avea la el scrisori dea-

casă și le tot cetia. Când isprăvia cu scrisorile își lua cărticica de rugăciuni și cetia de acolo.

Din zi în zi mergea spre rău. Eu îl înbunam și-l întăream: Să-și pue nădejdea în Dumnezeu, „fie voia Ta“ așa zicem în „Tatăl nostru“. Că omul pe pământul acesta nu e mai mult ca un vierme, care se târă până la un loc și-l strivești cu călcăiul. N'am văzut eu viermi atâția, câți oameni am văzut adunați la un loc.

Toader ziulica întreagă tot cetia. Foile dela cărticica de rugăciuni se gălbeniseră și s'au flendurit și el tot cetia. Cu ochii era pe rânduri, dar zicea pe de rostul. Și era nepuțințios sârmanul, nu se putea nici să se deie jos din pat. Atâta mai putea să-și întindă mâna sub perină după cartea de rugăciuni. Dumnezeu mă știe, mă aude, mă vede l-am grijit ca pe un frate și-i dam pe el haine curate. Numai cu o mână, dar când trebuie să dai ajutor celui nenorocit faci cu una ca cu două. Dumnezeu știe, și-ți dă ajutor și putere.

Intr'o noapte, târziu, a strigat Toader la mine. M'am sculat, m'am dus la patul lui. Îi tremura mâna tare. Abia mai putea vorbi. Pomenia copiii și pe nevastă. Tot mai tare îi slăbea graiul, mai la urmă nu putea zice vorbe să înțelegi ceva, mărăia numai. Am priceput eu că nu mai are multe. Am aprins o luminiță de ciară, care o aveam găta, am încălestat-o în mâna lui și m'am uitat la el până și-a dat sufletul. Mi-am făcut cruce și am zis: Dumnezeu să-l ierte! Până dimineața l-am priveghiat, cum se priveghiază morții. Când s'a făcut ziua am dat de știre. Pe acolo erau tot streini de limba noastră mai mulți boemi și poleci. Ei au luat pe sus mortul și l-au dus și nu l-am mai văzut. Cred, că l'au îngropat după rânduiala bisericii noastre.

Nu mai plânge, nu te mai năcăji leliță Ileană. Atâta năcaz e pe lumea toată nu numai pe noi. Mie mi-e împetrită inima, să văd, să aud orice mi-e tot una, să-mi văd moartea dinaintea ochilor și m'aș uita la ea ca la bățul acesta de drum.

Fiindcă n'am mai fost bun de bătaie m'au trimis dela spital din Rusia acasă. Și pe apă am mers cu vaporul. Am trecut printr'o țară, care mi-a plăcut, că acolo nu sunt crisme, da-s mai multe cărți și mai multe școli pe sate. Am venit așa din țară în țară până aici; acum mă duc acasă.

Să-ți deie Dumnezeu putere să crești copiii, și i-ați gândul dela Toader. Că cu el nu te mai întâlnești pe lumea asta, care e „valea plângerilor“ cum ne-a spus preotul când me-a spovedit și-am plecat în bătaie.

Ion s'a ridicat să plece, Ileana l-a petrecut până la poartă cu ochii roșii de plâns, neștiind pe unde calcă. S'a întors în casă și s'a pus pe un plâns cu hohote. Mărioara s'a dus încet la mama, a pus mâna pe capul ei, a scos o șuviță de păr de sub năframă și se juca înodându-și degetele în părul negru, Ileana a pus copila pe genunchi, o netezia, Mărioara mării, și-a șters lacrimile cu colțurile năframii.

Avea în ladă o bucată de pânză de in încă de pe când era fată. A scos-o, a cusut pe ea cu arniciu negru trei vorbe: *Depart de casă*. Pe margini a învrăstat-o cu flori cusute, când a fost găta a coperit cu cusătura oglinda din fundul cășii. A dus două lumini la biserică. O oruce i-ar fi pus la căpătăiu, dar cine știe unde e mormântul, că săracul Toader s'a stins în țară streină departe de casă, neplâns, neprohodit de aceia, cărora le era drag.

ba dimpotrivă a votat o pedeapsă la fel pentru deputatul Mihalache, șeful partidului țărănesc din regat, expulzându-l pe timp de 10 zile din cameră. Votul acesta a înveninat și mai mult situația politică, îndemnând federația să pornească o vehementă campanie de răsturnare a guvernului. În scopul acesta se țin numeroase meetinguri în capitală și în provincie. Fruntașii partidului național sunt prin Ardeal pentru a solidariza lumea de aici cu această campanie.

Ministrul Garoflid a depus pe biroul Senatului proiectul de *reformă agrară pentru Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș*. Principiile fundamentale ale acestui proiect sunt aceleași ca și la proiectul votat de Senat și astfel e sigur, că federația nu va putea să-l voteze. Și prin aceasta se întârzie de nou o operă, care trebuia să fie de mult isprăvită.

Prin înalt decret regal cu ziua de 1 Aprilie întreagă armata este trecută pe picior de *de pace*, demobilizând toate contingentele de războiu. Tot pe atunci se desființează starea de asediu și încetează a mai lucra curțile marțiale, urmând a se mai ocupa singur de cauzele, cari sunt în curs.

Zilele din urmă s'au descoperit la Iași firele unui mare *complot communist*. «Comitetul revoluționar» a răspândit între muncitorii organizați manifeste incendiare, cari invitau la grevă generală. S'au operat o mulțime de arestări. Fiind implicați în acest complot și doi deputați comuniști (Cristescu și Dobrogeanu) li-s'a ridicat imunitatea pentru a răspunde în fața parchetului.

Prin hotărîrea unui consiliu de ministri *secretariatele generale din Cluj se desființează* cu ziua de 1 Aprilie. În locul lor se înființează directorate, cari vor lucra în ordinele directe ale ministerelor centrale din București. Comisia de unificare s'a prefăcut în comisie de lichidare a secretariatelor generale.

La Senat s'a depus proiectul de lege pentru *înființarea unui nou minister al agriculturii*.

Externe.

Datoria publică a Franței se ridică la 1 Martie 1921 la 307 miliarde față de 27 miliarde la 1 August 1914.

Pe *frontul din Asia mică* tunul se aude din nou. Pentru apărarea tratatului de Sèvres Grecii au mobilizat împotriva forțelor turcești conduse de Mustafa Kemal. Până acum se anunță succese grecești; Turcii se retrag în lăuntru țării.

Este probabil, că în curând să înceapă *tratatul ruso-român*, amânate din cauza recențelor mișcări contrarevoluționare din Rusia. Primul nostru delegat va fi d. Filality.

Guvernul englez a declarat liber *exportul pentru Rusia*.

La alegerile pentru singura adunare legiuitoare: *senatul Albaniei* României din aceasta țară au reușit să obțină un număr de 16 mandate și se spune chiar, că doi dintre Români vor avea scaune ministeriale.

La 1 Aprilie s'a deschis la Roma o mare *conferință a statelor Europei centrale* unde reprezentanții Cehoslovaciei, Austriei, Ungariei, României, Poloniei și Iugo-Slaviei vor delibera asupra realizării dispozițiilor tratatelor de pace

dela Saint-Germain și dela Trianon. Delegatul nostru este d. Lahovary. După terminarea acestei conferințe se va ținea alta la Porto-Rose.

Ziua de 20 Martie a fost pentru *Silezia* superioară o zi foarte importantă. Atunci s'a ținut *plebiscitul* impus de aliați, care avea să hotărească asupra viitorului acestei provincii atât de bogate în cărbuni și alte minerale: dacă are să treacă la Polonia, din care se rupsesse de vre-o 400 de ani, ori să revină Germaniei care a stăpânit-o, făcând din ea o adevărată colonie industrială. Rezultatul a dat câștig de cauză Germaniei, care a întrunit 57% a voturilor date sub cel mai strict control al comisiunii puse sub ordinele generalului Le Rond. Cu toate acestea se spune, că numai o parte a Sileziei va fi atribuită Germaniei, trecând tocmai partea sudestică, cea mai importantă parte minieră, sub stăpânirea polonă. Sentința definitivă a consiliului suprem încă nu s'a produs.

În Germania și în Italia s'au iscat *tulburări comuniste*, pe cale de-a fi reprimare. Astfel în Germania s'au aruncat în aer mai multe poduri însemnate de cale ferată, iar în Italia la Milano s'a distrus printr-o mașină infernală o parte a teatrului Diana. Sunt o mulțime de morți și sute de răniți. Autoritățile au declarat starea de asediu.

Știri mărunte.

Personale. *Sâmbăta trecută I. P. S. S.* Mitropolitul Vasile a plecat la Roma din București. Va reveni abia către sfârșitul lunii curente. *Călătoria se face pentru chestiuni importante și pentru aceea rugăm Veneratul Cler să sprijinească pe șeful bisericii noastre cu rugăciunile sale.*

— Dorind să putem da, începând cu numărul proxim o cât mai bogată cronică personală, rugăm pe această cale Ven. Ordinariate să ia măsuri pentru a fi informați cât mai curând și cât mai complet.

— Păr. canonic Ioan Boroș, vicar general la Lugoj și păr. canonic Dr. Iacob Radu dela Oradea mare au fost câteva zile oaspeții capitulului mitropolitan din Blaj. S'au discutat chestiuni capitulare.

— Canonicul Dr. Ioan Bălan, profesorii Dr. Alexandru Rusu, Dr. Augustin Tatar, Ioan Isaicu și Ioan Moldovan au fost numiți membrii ai comisiunii interdieceșane pentru îndrumarea învățământului religios secundar.

— *Preoți repausați:* În 3 Martie a murit în Trenton (America) preotul misionar Aurel Hățegan, fiul vrednic al protopopului nostru din Cojocna. — În 8 Martie a murit Preotul Ioan Wlad de Săliștea, parohul Botizei în Maramurăș.

Preoții noștri din parlament. Sub titlul acesta vom introduce, începând cu numărul viitor, o rubrică nouă, în care vom orienta pe cititori asupra activității desfășurate în parlament (cameră și senat) de preoții noștri, cari au intrat în politica militantă.

Locale. Reuniunea femeilor române din Blaj a luat inițiativa și patronează o serie de serate literare, cari se țin Duminecă de Duminecă în sala de gimnastică a liceului. La prima serată, din Dumineca trecută a vorbit păr. canonic Dr. Ioan Bălan (despre concordat), a declamat dșoara profesoară Maria Nemeș și a cântat prof. Iosif Pop.

— În 30-1 Martie s'au ținut primele examene de specialitate pentru profesorii de religie dela școlile secundare. La examen s'au prezentat dd. Cornel B. Andrea (Alba-Iulia)

Iuliu Bușur (Târgul Murăș) și Vasile Cerghizan (Turda).

De priu satele noastre. Cu ocaziunea sărbătorii Bunăvestirea se vor ținea misiuni populare în Ghimășfăget (Săcuime), din partea profesorilor din Blaj Dr. Augustin Tătar și Ioan Moldovan.

— Tot atunci se vor ținea misiuni pentru popor — rugă — în Sanislău (Sătmar) unde le vor conduce dd. Dr. Iacob Radu canonic la Oradea mare și prof. Ștefan Roșianu.

— În comuna Ocnia de lângă Teaca s'a pornit o frumoasă mișcare culturală datorită harnicei învățătoare, dșoara Eugenia Maior fca preotului nostru de acolo.

Dela autorități. Inspectoratul XX industrial aduce la cunoștință, că tabela pentru scutirea recrutării personalului din întreprinderile industriale va purta viza inspectoratului industrial.

— Pretura plasei Blaj pune în vederea patronilor meseriași și comercianți din plasă: o întreagă serie de datorințe, pe cari aceștia le au față de tinerii ucenici. Remarcăm următoarele: 1. Patronii sunt datori să-i instrueze temeinic în branșa ce profesază, dându-i la muncă, ordine și cinste; 2. Să-le permită și chiar să-i oblige la îndeplinirea datorințelor religioase (cercetarea bisericii). 3. Să-i constrângă la cercetarea școlii de ucenici. 4. Patronul nu poate întrebuița pe ucenic ca servitor; iar lucruri aparținătoare meseriei nu li-se pot cere mai mult de 8-10 ore la zi. — Contravenienții vor fi pedepsiți cu rigoare.

Dela Asociațiune. Începând cu ziua de 13 Martie c. Astra din Sibiu aranjează acolo o serie de 18 conferințe pentru intelectuali, angajând în scopul acesta pe toți conferențiarilor de seamă ce-i are astăzi Sibiu. Ultima se va ținea în 7 Iunie c.

— Comitetul Asociațiunii anunță concurs pentru următoarele burse: 2 burse »Ioan Petran« (câte 150 Lei), o bursă »Ioan și Zinca Roman« (100 Lei), și o bursă »Ioan și Ecaterina Rusu« (100 Lei). Bursele Petran sunt pentru universitatea din Cluj, celelalte pentru școlile secundare. Se pot cere până în ziua de 15 Aprilie c. (Sibiu, Șaguna 6).

Bibliografie.

În această rubrică, pe care dorim s'o avem permanent, vom anunța toate cărțile și revistele cari se vor trimite redacției. Inserarea lor nu înseamnă însă numai decât că le și recomandăm. Când spațiul ne va permite vom da la acest loc și recenzii scurte a lucrărilor sau articolelor, despre cari vom găsi, că e bine s'o facem.

— **Au apărut:**

Cornea G., Simfonia morții, premiată de societatea »Cartea Românească«. Prețul 14 Lei.

Fop Alexandru, Desbinarea în biserică Românilor din Ardeal și Ungaria (1697-1701). Prețul 6 Lei.

Păcăleli, Minunate isprăvi din vicașa animalelor frumos ilustrate. Pentru copii. Prețul 6 Lei.

Calendarul catolic pe anul 1921 (Anul VII). Iași. Prețul 6 Lei.

Afară de partea strict calendaristică, lucrarea aceasta a păr. Dr. Anton Gabor are o foarte bună și nespus de bogată orientare asupra tuturor momentelor însemnate din viața bisericii lui Hristos, cu o deosebită considerare a bisericii românești. Îl recomandăm cu căldură.

Cultura Creștină. Revistă lunară Nr. 3. (Martie). Blaj. Prețul 4 Lei (pe an Lei 40).

Sionul Românesc. Foaia oficială a diecezei Lugojului. Nr. 6-8. Apare de 2 ori pe lună.

Redactor: Dr. Alexandru Rusu.